

Пропозиції
Адміністрації Державної прикордонної служби України
щодо проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення та
посилення самостійності Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної
прокуратури»
народний депутат України Людмила БУЙМІСТЕР
реєстраційний номер 11306 від 29.05.2024
до першого читання

1. Не підтримується.

2. У законопроекті пропонується внести зміни до низки законів України, що, як зазначається в пояснювальній записці, «забезпечить комплексне вирішення питання створення та функціонування Воєнної поліції України та Спеціалізованої воєнної прокуратури, як елементів розбудови системи органів Військової юстиції України».

Адміністрацією Державної прикордонної служби України законопроект не підтримується з огляду на таке:

1) законопроектом пропонується з метою створення Воєнної поліції України (далі – Воєнна поліція) внести зміни до Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» шляхом викладення назви та змісту зазначеного Закону в новій редакції, визначивши у такий спосіб правовий статус нового центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань правоохоронної діяльності у військовій, воєнній та оборонній сферах, підтримання правопорядку у сфері оборони держави, здійснює охорону прав, свобод і законних інтересів військовослужбовців Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та членів їхніх сімей, а також резервістів, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів.

Оскільки Воєнну поліцію пропонується створити фактично замість Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, яка на сьогодні є спеціальним правоохоронним формуванням у складі Збройних Сил України, при цьому Воєнна поліція матиме концептуально інший правовий статус, місце в системі органів державної влади та значно ширші повноваження, було б доцільно прийняти новий закон, у якому визначити правовий статус нового державного органу.

Загалом видається сумнівним необхідність створення під час дії воєнного стану нового державного органу з широкими повноваженнями, що може призвести до значних проблем як в організації цього процесу, так і в забезпеченні окремих завдань щодо підтримання правопорядку в Збройних Силах України, оскільки Військову службу правопорядку у Збройних Силах України у разі прийняття закону буде ліквідовано (реорганізовано);

2) у пункті 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту пропонується внести зміни до окремих законів України без урахування вже внесених до них змін (наприклад, зміни до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»);

3) деякі положення законопроекту не узгоджуються з іншими законодавчими актами, а також між собою. Так, зокрема, законопроектом пропонується надати Воєнній поліції такі повноваження:

а) збирати та зберігати біометричні дані та ДНК при вступі громадян України, осіб без громадянства та іноземних громадян на військову службу до Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, у порядку та на підставах, визначених Кабінетом Міністрів України (пункт 18 частини першої статті 5 запропонованої редакції Закону України «Про Воєнну поліцію України»).

Правові засади обробки геномної інформації людини визначено Законом України «Про державну реєстрацію геномної інформації людини». Частиною другою статті 8 зазначеного Закону передбачено, що у разі введення воєнного стану відбір біологічного матеріалу з метою розшуку осіб, зниклих безвісти, та ідентифікації невпізнаних трупів людей, їх останків та частин тіла людини, здійснюється в обов'язковому порядку у військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту, а також членів добровольчих формувань територіальних громад. При цьому категорії осіб, порядок та строки відбору біологічного матеріалу, а також місце зберігання відібраного біологічного матеріалу, передбаченого частиною другою цієї статті, визначаються відповідно Міністерством оборони України, Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, Управлінням державної охорони України, розвідувальним органом, Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, а стосовно добровольчих формувань територіальних громад – Кабінетом Міністрів України;

б) здійснювати технічний контроль військових транспортних засобів Міністерства оборони України, Збройних Сил України, Державної спеціальної служби транспорту, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань (пункт 18 частини першої статті 17 запропонованої редакції Закону України «Про Воєнну поліцію України»).

Однак згідно із частиною першою статті 35 Закону України «Про дорожній рух» обов'язковий технічний контроль транспортних засобів, які належать військовим формуванням, Міністерству внутрішніх справ України, Національній поліції, Державній прикордонній службі України, Державній спеціальній службі транспорту, Державній службі спеціального зв'язку та

захисту інформації України, Оперативно-рятувальної службі цивільного захисту, покладається на ці формування та органи;

в) здійснювати облік та розподіл діапазонів номерних знаків, реєстрацію та облік військових транспортних засобів, реєстрацію, видачу та облік водійських посвідчень на керування транспортними засобами Міністерства оборони України, Збройних Сил України, Державної спеціальної служби транспорту, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань (пункт 20 частини першої статті 17 запропонованої редакції Закону України «Про Воєнну поліцію України»).

Разом з тим відповідно до частини восьмої статті 34 Закону України «Про дорожній рух» відомчу реєстрацію та облік транспортних засобів Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, Служби безпеки України, Управління державної охорони України, Національної поліції України здійснюють відповідні уповноважені органи або підрозділи цих державних органів.

Крім того, згідно із пунктом 5-1 Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 травня 1993 року № 340, централізоване оформлення, персоналізація, видача, повернення та обмін посвідчень водія здійснюється територіальними сервісними центрами МВС у визначені законодавством строки;

г) здійснювати зупинку військових транспортних засобів, водіїв з числа військовослужбовців, які керують транспортними засобами (пункт 16 частини першої статті 17 запропонованої редакції Закону України «Про Воєнну поліцію України»).

Разом з тим, змінами до Закону України «Про дорожній рух» Воєнній поліції надаються повноваження лише щодо зупинки військових транспортних засобів.

Варто також зауважити, що нова стаття 52-4 «Повноваження Воєнної поліції України у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху», якою пропонується доповнити Закон України «Про дорожній рух», містить вичерпний перелік повноважень Воєнної поліції у зазначеній сфері, що не відповідає повноваженням, передбаченим у запропонованому проекті Закону України «Про Воєнну поліцію України»;

г) підпунктом 19 пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту пропонується частину першу статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» доповнити пунктом 9-1, надавши право на безоплатну вторинну правничу допомогу військовослужбовцям Збройних Сил

України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань, добровольцям Сил територіальної оборони Збройних Сил України, які залучені до виконання бойових завдань чи інших заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України, а також непрацездатним членам їхніх сімей.

Слід зазначити, що відповідно до статей 6 і 14 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» Державна прикордонна служба України є правоохоронним органом спеціального призначення, до особового складу якого входять військовослужбовці та працівники.

Використання в цьому випадку слів «військовослужбовці Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань» передбачає обмежене коло осіб, на яких поширюватиметься дія запропонованої норми, у зв'язку з чим військовослужбовці Державної прикордонної служби України, а також інших державних органів (наприклад, Служби безпеки України) не матимуть права на безоплатну вторинну правничу допомогу;

4) статтю 11 запропонованої редакції Закону України «Про Воєнну поліцію України» визначено вичерпний перелік закладів вищої освіти, в яких здійснюватимуться спеціальна підготовка та підвищення кваліфікації військовослужбовців Воєнної поліції. Така надмірна деталізація у цьому випадку є недоцільною, оскільки в Україні здійснюють освітню діяльність велика кількість інших закладів вищої освіти, які також могли би забезпечувати спеціальну підготовку та підвищення кваліфікації військовослужбовців Воєнної поліції;

5) законопроект передбачає поширення юрисдикції Міністерства оборони України на Державну прикордонну службу України, що вступає у колізію з Законом України «Про національну безпеку України», частиною третьою статті 18 якого встановлено, що діяльність Державної прикордонної служби України спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України;

6) у законопроекті передбачено прийняття деяких рішень неіснуючим з 1996 року органом – Президією Верховної Ради України, а також згадуються органи внутрішніх справ, які були ліквідовані у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію».

Голова Державної прикордонної
служби України

Сергій ДЕЙНЕКО